

НАВЧАЛЬНО - НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
АГРОТЕХНОЛОГІЙ, СЕЛЕКЦІЇ ТА
ЕКОЛОГІЇ

ПДАУ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології

Кафедра селекції, насінництва і генетики

**МАТЕРІАЛИ ІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**

**“СУЧАСНІ НАПРЯМИ ТА ДОСЯГНЕННЯ
СЕЛЕКЦІЇ І НАСІННИЦТВА
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР”**

м. Полтава, 29 березня 2024 р.

УДК 631.527: 631.53

Сучасні напрями та досягнення селекції і насінництва сільськогосподарських культур: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (29 березня 2024 року) / Редкол.: М.М. Маренич (відп. ред.) та ін. Полтава: ПДАУ, 2024. 134 с.

У збірнику тез наведено результати наукових досліджень науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти Полтавського державного аграрного університету, а також здобувачів та науковців науково-дослідних установ НААНУ та закладів вищої освіти МОН України.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Маренич М.М. – директор навчально-наукового інституту агротехнологій, селекції та екології, професор кафедри селекції, насінництва і генетики, д. с.-г. н., професор;

Тищенко В.М. – завідувач кафедри селекції, насінництва і генетики, д. с.-г. н., професор;

Білявська Л.Г. – професор кафедри селекції, насінництва і генетики, д. с.-г. н., професор;

Кулик М.І. – професор кафедри селекції, насінництва і генетики, д. с.-г. н., професор;

Баган А.В. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, к. с.-г. н., доцент;

Шокало Н.С. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, к. с.-г. н., доцент;

Криворучко Л.М. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, к. с.-г. н.;

Юрченко С.О. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, к. с.-г. н., доцент;

Рибальченко А.М. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, к. с.-г. н.;

Барат Ю.М. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, к. с.-г. н., доцент;

Четверик О.О. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, к. с.-г. н.;

Рожко І.І. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, доктор філософії;

Дінець О.М. – асистент кафедри селекції, насінництва і генетики

Рекомендовано до друку засіданням вченої ради Навчально-наукового інституту агротехнологій, селекції та екології ПДАУ, протокол №8 від 24 квітня 2024 року.

Біленко О.П. ОСОБЛИВОСТІ НАСІННИЦТВА В ГОСПОДАРСТВІ НІШЕВОЇ КУЛЬТУРИ СПЕЛЬТИ	106
Ulizko V.M., Bahan A.V. FORMATION OF THE PRODUCTIVITY OF CORN HYBRIDS DEPENDING ON THE DURATION OF THE VEGETATION PERIOD	108
Красовський В.В., Черняк Т.В., Гапон С.В., Антонєць О.А. ПЕРСПЕКТИВИ ГОСПОДАРСЬКОГО ВИКОРИСТАННЯ СОРТІВ <i>DIOSPYROS</i> У ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	110
Hurba V.S., Bahan A.V. FORMATION OF THE YIELD OF WINTER WHEAT VARIETIES DEPENDING ON THE DURATION OF THE VEGETATION PERIOD	114
Барат Ю.М., Барат М.Ю. ОСОБЛИВОСТІ МІНЕРАЛЬНОГО ЖИВЛЕННЯ СОРТІВ ЛЬОНУ ОЛІЙНОГО	115
Васько Н.І., Михайленко Є.О., Супрун О.Г., Шелякіна Т.А. ОСОБЛИВОСТІ СЕЛЕКЦІЇ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ХАРЧУВАННЯ	118
Rudnyk I.M., Yurchenko S.O., Mykhailenko H.H. BASIC TILLAGE AS AN ELEMENT OF THE TECHNOLOGICAL PROCESS OF GROWING CORN FOR GRAIN	121
Рибальченко А.М. ДОБІР СОРТІВ КВАСОЛІ ЗВИЧАЙНОЇ ДЛЯ ВИРОЩУВАННЯ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	123
Зубенко В.В., Шокало Н.С. ФОРМУВАННЯ УРОЖАЙНОСТІ КУКУРУДЗИ ЗА СТРЕСОВИХ УМОВ	125
Баган А.В., Бобошко Н.І. ВПЛИВ МІКРОДОБРИВ НА РІСТ ТА РОЗВИТОК РОСЛИН КАРТОПЛІ	128
Чикриж Ю.П., Шокало Н.С. ВПЛИВ ЕЛЕМЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЇ НА ВИРОЩУВАННЯ ГОРОХУ	131
Костюк Є.О., Шокало Н.С. ВПЛИВ НОРМИ ВИСІВУ НА ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО	133

ВПЛИВ ЕЛЕМЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЇ НА ВИРОЩУВАННЯ ГОРОХУ

Чикриж Ю.П., здобувач ступеня вищої освіти доктор філософії
Шокало Н.С., доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, к. с.-г. н.,
доцент

Полтавський державний аграрний університет

Стрімке підвищення температури і втрата вологи з ґрунту спонукає розпочати весняні польові роботи раніше, ніж зазвичай. Тому культури, які холодостійкі на початкових етапах свого розвитку і не бояться короточасних заморозків висівають найпершими. До ранніх ярих культур серед інших належить горох.

Горох не надто вибагливий до тепла – проростання його насіння відбувається за $+1...+2^{\circ}\text{C}$. Температура $+3...+5^{\circ}\text{C}$ для проростання насіння вважається оптимальною. Низька температура сповільнює фізіологічні процеси насінини – знижується польова схожість та енергія проростання. Поява сходів гороху настає, коли сума ефективних температур сягає 11°C . За температури $+8...+10^{\circ}\text{C}$ насіння проросте за 4 – 6 діб. Нетривале зниження температури до $-7...-8^{\circ}\text{C}$ не матиме негативного впливу на сходи гороху.

Ріст і розвиток гороху потребує багато вологи. Для проростання насіння орний шар ґрунту має бути забезпечений вологою на 105–110% найменшої вологоємності. В подальшому упродовж вегетаційного періоду вологоємність ґрунту в орному шарі має становити 70–80%. Така вологоємність забезпечує добрий розвиток кореневої системи гороху, що дозволить посівам витримувати короточасну ґрунтову посуху без стресу для рослин [1].

Важливу роль у технології вирощування гороху відіграють елементи технології вирощування. Підготовка до сівби включає в себе лущення стерні після збирання попередника, зяблеву оранку або розпушування ґрунту (якщо попередником була просапна культура).

Навесні, щойно ґрунт набуде стану фізичної стиглості, проводять закриття вологи і вирівнювання поля. Це дозволить провести сівбу гороху на однакову глибину. За таких умов сходи будуть одночасними і рівномірними. За ранньої сівби гороху достатньо однієї передпосівної культивуації на глибину залягання насіння. Час між передпосівним обробітком і сівбою повинен бути максимально скороченим.

Важливим елементом технології є удобрення гороху. Щоб отримати урожай гороху понад 30 ц/га, окрім фосфорних і калійних добрив нормою $\text{P}_{60}\text{K}_{60}$, у фазі бутонізації–цвітіння слід внести азотні добрива у вигляді позакоренових підживлень. Їх розрахунок залежить від рівня родючості ґрунту та величини запланованого урожаю.

Насінневий матеріал повинен відповідати показникам якості: бути протруєним фунгіцидом за 3...4 тижні до сівби та оброблений інокулянтами у

день сівби. Також приріст урожаю можна отримати від обробки посівного матеріалу мікроелементами (молібден, борна кислота).

Сівбу гороху проводять у максимально ранні строки, оскільки зволікання призводить до втрати 15–20% урожаю. Сіють горох рядковим або вузькорядним способом. Норма висіву становить 0,9...1,4 млн. схожих насінин на гектар. Вона залежить від сорту гороху, зони вирощування, способу і строку сівби, стану вологості ґрунту тощо [2]. Якщо технологією передбачено досходові та післясходові боронування, слід норму висіву збільшити на 10...15%.

Щоб скоротити строки виконання польових робіт, під час сівби доцільно використовувати комбіновані агрегати. Завдяки комбінованим агрегатам за один прохід можна виконати кілька технологічних операцій. Це сприятиме підвищенню урожайності гороху на 1,6...5,1 ц/га, оскільки можна уникнути втрат продуктивної вологи з ґрунту. Якщо вологи в ґрунті недостатньо, проводять післясівне коткування – воно підтягує капілярну вологу до поверхні ґрунту. За будь-яких умов прикотковування посівів істотно впливає на підвищення польової схожості насіння. Не пізніше, ніж за три дні до появи сходів гороху проводять досходове боронування. Це дозволить знищити до 80% бур'янів у фазі білої ниточки. Під час появи сходів боронувати не можна.

У фазі двох–трьох листків проводять післясходове боронування гороху. Друге боронування здійснюють за появи трьох–п'яти листків у денний час, в суху погоду, коли тургор рослин знижений. Не можна проводити боронування після фази сплетіння вусиків гороху.

У боротьбі з бур'янами найбільшу ефективність дає поєднання агротехнічних та хімічних заходів. Але застосовувати їх треба окремо.

Проти шкідників і хвороб гороху вдало застосовують різні хімічні препарати. Для зниження ураження посівів доцільно дотримуватися сівозміни та своєчасно проводити всі технологічні операції.

Щоб скоротити витрати під час збирання гороху на посівах проводять десикацію Реглоном (2–3 кг залежно від густоти і ступеня засміченості посіву). Через сім днів, коли вологість зерна становитиме 16–18%, проводять пряме комбайнування гороху.

Очищене насіння перевіряють на ураженість гороховим зерноїдом. Насінневий матеріал підлягає газації інсектицидом, якщо чисельність жуків перевищує 10 штук на один кілограм. Очищене зерно зберігають у складських приміщеннях за вологості 14...15% шаром завтовшки 1,5 метра [3].

Таким чином, ретельне дотримання елементів технології вирощування гороху дозволить не лише забезпечити потребу у високоякісній білковій продукції, а й збагатити ґрунт сполуками азоту та вологою для наступної культури сівозміни.

Список літературних джерел

1. Іщенко В., Козелець Г., Гайденко О. Горох: коли сіяти та як доглядати посіви. *Агрономія Сьогодні*. 2020, № 11. <https://agro-business>.

com.ua/agro/ahronomiia-sohodni/item/19660-horokh-koly-siiaty-ta-iak-dohliadaty-posivy.html

2. Технологія вирощування гороху на зерно в Україні. *Агроексперт*. 06.02.2023. <https://agroexp.com.ua/uk/tehnologiya-vyiraschivaniya-goroha>

3. Жолобецький Г. Технологічні аспекти вирощування гороху. *Пропозиція*. 2008. №12. <https://propozitsiya.com/ua/tehnologichni-aspekti-viroschuvannya-gorohu>

ВПЛИВ НОРМИ ВИСІВУ НА ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО

Костюк Є.О., здобувач ступеня вищої освіти магістр

**Шокало Н.С., доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, к. с.-г. н.,
доцент**

Полтавський державний аграрний університет

Оскільки селекція сортів ячменю – процес постійний, у виробництво надходять нові рекомендовані сорти, які необхідно систематично досліджувати і вивчати елементи технології вирощування культури. Звичайно, для ячменю ярого, як і для багатьох інших культур є встановлені оптимальні норми висіву. Але їх час від часу необхідно корегувати. Збільшуючи чи зменшуючи усталені норми висіву можна призвести до зниження урожайності зерна та погіршення його якості [1].

Якщо в умовах достатнього зволоження загустити посіви ячменю, то рослини будуть вилягати і формувати урожай із дрібним, щуплим зерном. Навпаки, якщо вологи недостатньо, а посів загущений, то зерно буде щуплим, досягатиме передчасно. За посушливих років такі посіви можуть загинути. Встановлено, що в загущених посівах відбувається пошкодження рослин грибковими захворюваннями. За збільшення кількості рослин на одиниці площі зменшується вміст сирого білка в зерні [2].

Необґрунтоване зменшення норми висіву призведе до зрідження посіву. Від цього зростає рівень забур'яненості агроценозу, виникає велика імовірність пошкодження рослин шведською мухою та зменшення урожайності.

Можливість досліджувати і вивчати різні норми висіву для ячменю ярого зумовлена його здатністю до інтенсивного кущення. Це його особлива ознака серед інших ярих зернових. На бічних пагонах може формуватися така ж продуктивність як і на основних. При цьому стеблостій однорідний і вирівняний і за розвитком, і за висотою.